

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Баранов Владислав

ВІД ЗАНЕПАДУ ТРАДИЦІЙНИХ ПАРТІЙ ДО ЦИФРОВОЇ
ДЕМОКРАТІЇ: ЩО ОЗНАЧАЄ КРИЗА ПРЕДСТАВНИЦТВА..... 307

***СЕКЦІЯ № 10. КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ТА ФОРМАЛЬНА ЛОГІКА:
ВИКЛИКИ ХХІ СТОЛІТТЯ***

Марканич Надія

ЛОГІКА У ПРАВІ: СИЛОГІЗМ ЯК ОСНОВА ЮРИДИЧНИХ
ДОКАЗІВ..... 310

Галіборщ Микола, Сасенко Єлизавета

ЛОГІКА ТА СТРУКТУРА ПРАВОВОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ
ЗАХИСТУ..... 312

Виходець Вадим, Кубишко Герман

ЮРИДИЧНА ЛОГІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ
ПРАВОВИХ КОЛІЗІЙ..... 315

Гладишев Олександр

ЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЮРИСТА: СУКУПНІСТЬ ТА
ЕЛЕМЕНТИ..... 318

Баркар Анастасія

ДЕФОЛТНА ЛОГІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕЛЮВАННЯ
МІРКУВАНЬ ЗА УМОВ НЕПОВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ..... 321

Вальчук Іванна

ЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ... 324

Білоус Станіслав

АРГУМЕНТИ СТОРІН У СУДДІ: ЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ ТА
ПОМИЛКИ..... 326

Обиход Анастасія

ФОРМАЛІЗАЦІЯ ПРАВОВИХ НОРМ: МОЖЛИВІСТЬ ТА
ОБМЕЖЕНІСТЬ 329

Небога Сергій

ЛОГІКА І ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРАВІ (ШТУЧНИЙ
ІНТЕЛЕКТ)..... 333

3. Загальна теорія держави і права : підручник / за ред. М.В. Цвіка. Харків : Право, 2015. 584 с.
4. Логіка для правознавців : навч. посіб. / О. О. Бандура, О. І. Гвоздік, В. М. Кравець та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 144 с.
5. Розгон О. В. Сутність механізму вирішення колізій норм права. Eurasian Academic Research Journal. 2016 №1 (01). С. 53-61.
6. Юридична логіка: підручник / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів. 2016. 248 с.
7. Юридична логіка : навч. посібник / Т. А. Грекул-Ковалик, О. П. Донченко. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 240 с.

ГЛАДИШЕВ ОЛЕКСАНДР

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
факультету права та економіки

Науковий керівник: **МЕЛЬНИК ЮЛІЯ**, кандидатка політичних наук,
доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

ЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЮРИСТА: СУКУПНІСТЬ ТА ЕЛЕМЕНТИ

У сучасних умовах розвитку правової держави та становлення громадянського суспільства роль юриста зростає не лише як фахівця у сфері права, але і як інтелектуала, здатного мислити логічно, обґрунтовано й критично. Одним із найважливіших показників професійної компетентності юриста є рівень його логічної культури. Саме вона забезпечує чіткість, послідовність та обґрунтованість мислення, без чого неможливе правильне розуміння, тлумачення і застосування норм права [1].

Логічна культура юриста – це сукупність знань, умінь, навичок і якостей мислення, що забезпечують правильне, послідовне й аргументоване міркування у професійній діяльності. Вона охоплює як загальну культуру мислення, так і специфічно юридичні аспекти логічного аналізу. Висока логічна культура дає змогу юристу грамотно формулювати правові позиції, будувати систему доказів, розпізнавати суперечності в законодавстві чи аргументації опонентів, уникати логічних помилок у судових промовах і документах. Значення логічної культури для юриста полягає у здатності мислити точно, послідовно, критично й аргументовано. Логічна культура сприяє формуванню правової позиції, допомагає юристові доводити чи спростовувати твердження, аналізувати докази, робити висновки, що ґрунтуються на достатніх підставах. Вона необхідна для ефективного складання процесуальних документів, юридичних висновків, рішень і постанов. Логічно культурна людина вміє бачити сутність явищ,

встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити обґрунтовані висновки та ухвалювати правильні рішення.

Сукупність логічної культури юриста являє собою інтегровану систему елементів, що охоплюють знання, уміння, навички, інтелектуальні якості та особистісні установки, які визначають здатність до логічного мислення. Ці компоненти перебувають у тісному взаємозв'язку: знання логічних законів створюють основу для формування вмінь і навичок, а постійна практика мислення сприяє їх закріпленню та розвитку. Сукупність логічної культури включає як загальнологічний рівень (оволодіння загальними законами мислення), так і спеціально-юридичний рівень, який передбачає застосування логічних принципів до правових ситуацій.

Елементами логічної культури юриста є:

1. Знання логічних законів і форм мислення.

Це фундамент логічної культури. Юрист повинен знати закони тотожності, несуперечності, виключеного третього та достатньої підстави, розуміти логічні форми – поняття, судження, умовиводи. Знання логічних закономірностей допомагає вибудовувати чітку структуру міркування, уникати логічних помилок і протиріч у правових текстах [2].

2. Уміння застосовувати логічні знання на практиці.

Це здатність використовувати логічні правила для аналізу фактів, норм і доказів. Юрист повинен уміти виявляти головне в аргументації, формулювати чіткі тези, добирати аргументи, логічно переходити від передумов до висновків. У процесі юридичної діяльності логічні знання втілюються у здатності грамотно аналізувати норми права, співвідносити їх із фактами та будувати висновки, що впливають із них.

3. Навички самоконтролю мислення та структурованості думки.

Це уміння свідомо перевіряти власні судження на логічну правильність. Юрист має вміти вчасно помічати протиріччя, двозначності, неточності у власному міркуванні, контролювати процес формулювання аргументів і висновків.

Структурованість мислення передбачає вміння логічно впорядковувати матеріал, розподіляти його за змістом і значенням, будувати логічні схеми суджень.

4. Аргументація та вміння виявляти логічні помилки.

Юридична аргументація – це процес логічного обґрунтування правової позиції. Уміння переконливо доводити істинність своїх тверджень, спростовувати аргументи опонента, послідовно вибудовувати докази є невід'ємною рисою логічно культурного юриста. Важливим аспектом є здатність розпізнавати типові логічні помилки: хибні аналогії, поспішні узагальнення, порушення причинно-наслідкових зв'язків. Такі навички допомагають забезпечити точність і об'єктивність судових висновків.

5. Юридичне (прикладне) логічне мислення.

Це найвищий рівень прояву логічної культури юриста. Воно полягає у вмінні застосовувати логічні принципи до аналізу правових норм і фактів. Прикладом є побудова юридичного силогізму: головна передумова – норма права, підпорядкована – фактичні обставини справи, а висновок – правова кваліфікація дії. Така логічна структура лежить в основі будь-якого правового міркування, рішення або висновку [4].

Отже, логічна культура юриста – це не лише сукупність теоретичних знань про логіку, а передусім практичне вміння застосовувати логічні принципи у професійній діяльності. Вона забезпечує здатність юриста мислити раціонально, об'єктивно, переконливо, аналізувати та узагальнювати інформацію, приймати обґрунтовані рішення.

Шляхи розвитку логічної культури юриста полягають у систематичному вивченні логіки як науки, тренуванні мислення через аналіз юридичних текстів, аргументів і доказів, участі у професійних дискусіях, дебатах, судових процесах. Ефективним методом є самоконтроль мислення – звичка перевіряти власні судження на логічність та обґрунтованість. Також важливими є міждисциплінарні підходи, адже логічна культура пов'язана з філософією, риторикою, психологією та етикою [7].

Високий рівень логічної культури є запорукою професійної компетентності юриста. Вона формує його мислення, сприяє прийняттю зважених рішень, розвитку критичного підходу до правових явищ і процесів. Без логічної культури неможливо досягти справжньої правової обґрунтованості, що є головною умовою справедливого судочинства та ефективної правової діяльності. Таким чином, логічна культура юриста – це інтегрована система, що поєднує знання, уміння, навички, інтелектуальні та етичні якості. Її основою є логічна грамотність, а вищим проявом – здатність мислити системно, аргументовано, доказово. Розвиток логічної культури повинен стати невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх юристів, адже саме вона є фундаментом правового мислення, переконливості аргументації та юридичної майстерності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Юркевич В. «Логічна культура практичного мислення». *Наукові праці НУ «ОЮА»*. 2018. С. 109–116.
2. Грищук В. К. Юридична логіка: навчальний посібник. Львів: ЛДУВС, 2016. 148 с.
3. Логіка для юристів: підручник. Київ: Фенікс, 2022. 240 с.
4. Проценко М. Роль логіки у формуванні логічної культури юриста. *Соціально-гуманітарні проблеми сучасного суспільства*. 2014. №7. С. 9–12.
5. Хребтова А. А. Логіка як елемент юридичних міркувань. *Вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. №69. С. 47–

- 53.
6. Law and Logic: A Review from an Argumentation Perspective. *Artificial Intelligence*, Vol. 227, 2015. P. 23–45.
7. Мельник Ю. П. Роль юридичної логіки в контексті становлення європейської правової культури. Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління, Асоціація науковців України у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи» Вип. 1(55) 2025 Київ, 2025. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/issue/view/320/42020>

БАРКАР АНАСТАСІЯ

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності D8
«Право», факультет права та економіки

Науковий керівник: **МЕЛЬНИК ЮЛІЯ**, кандидатка політичних наук,
доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін
Міжнародний університет, м. Одеса, Україна

ДЕФОЛТНА ЛОГІКА ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕЛЮВАННЯ МІРКУВАНЬ ЗА УМОВ НЕПОВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У юридичній практиці адвокат, прокурор, слідчий і суддя нерідко змушені ухвалювати проміжні рішення або формулювати версії за умов неповної, фрагментарної чи суперечливої інформації. Традиційна (класична) логіка оперує поняттями істини і хибності, що робить її мало гнучкою в ситуаціях, коли повні дані відсутні. Сучасні некласичні логіки, зокрема дефолтна логіка, покликані моделювати дедуктивно-індуктивне та дефейзибельне (тобто таке, що допускає відкликання) мислення, яке притаманне реальній судовій практиці. Метою цих тез є пояснити сутність дефолтної логіки, показати її відповідність процесу правового міркування і продемонструвати приклади застосування у праві [1; 2].

Дефолтна логіка була запропонована Рейтером як формалізм для моделювання висновків «за замовчуванням», тобто умовних припущень, які робляться у відсутності доказів протилежного [1]. За цією логікою можна прийняти висновок як дійсний за замовчуванням, проте він залишається переглядуваним у разі отримання нових даних, що суперечать цьому висновку. Такий підхід відрізняється від класичної логіки тим, що допускає невизначеність і немонотонність міркування: додавання нової інформації може відмінити раніше зроблені висновки. Це дає змогу формалізувати типове людське судження «припустимо, що Х, поки не доведено Y», що часто трапляється в правовій практиці [2].

У дефолтній логіці використовуються так звані дефолтні правила, які мають загальну структуру: якщо умова А відома і немає заперечення проти В,

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.